HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

מסורת הש"ס

ה) לקמן נ:, ב) [סס], ג) ב"ק פג., ד) [סס עט:], ה) [סס פג.], ו) [ניטין מח:], ז) לקמן מח., ח) לקמן ס., ט) בס"ק לימא. י), י) בס"ש בפנ"ל פוחת, כ) בס"י לין זה, ל) [ס"ל לאיש מזקה בנכסי אשתו וכ"ל בכל"ס], מ) ס"ל דהא קשה רישא לסיפא דרישא קתני ל' ריס מן הישוב פורסין ובסיפא קתני אפי' מאה מיל לא יפרוס,

גליון הש"ס

גמרא ומישב שלשים ריס. עי' מולין דף קכב ע"ב תוס' ד"ה לגבל: שם יורש תנינא. עיין גיטין דף מז ע"ב תוס' ד"ה כגון: שם צריכא. עי' בב"מ מו"מ סי' תי"ז בשם תשובת הרשב"א ובכרמב"ן במלחמות פ"ד דב"ב בקונטרס דשטר מיס היוצא על הימומים: תוס' ד"ה אלא כו' ז' ריס ומחצה. כדאיתא ביומא דף סז ע"א:

הגהות הב"ח

(א) גמ' וסלקו ויתבי בתאלי ומפסדי: (ב) שם רבה אמר ביטוש שוכין: (ג) שם הרי זו בחזקתה: (ד) שם גבי רה"ל אימור טעם לפוך בני הרה מי נמי מחלי אחלי בני רה"ל ובגיטין אבל יחיד אימא לא: (ה) שם פיוסיה פייסיה בממונייה מי נמי: (ו) רש"י ד"ה טוענין וכו' ב"ד כן ופומתין: (ז) ד"ה לקח מלר ובה זיזין ב"ה דף ס' תנן כל"ל ותיפת במתני' נמתק: (ח) ד"ה אימור לתוך שלו: (ט) תוס' ד"ה ואם וכו' לאין אדם עושה קנין למאלה והבא נמי מיירי שהיו טוענים שהקנה להם והוי חזקה שיש עמה טענה הס"ד: (י) ד"ה אין וכו' אפילו הקנה לו בעדים יכול לחזור: (כ) ד"ה בקונטרא וכו' בית הכסא שלהן שהיו בשדה למעלה: (ל) ד"ה ואתיא ביטוש אפי' מאה מיל לא יפרוס תימה וכו' מ"כ אם אפי' מאה מיל:

מוסף תוספות

א. כגון שלקח אילנות בשדה חבירו. רבנו יונה. ב. וליכא חסרון קרקע. רשב"א. ג. ולא בעינן אלא חזקת סבלנות בלבד. סס. ד. ואין אדם מצוי למכור נזקין כאלו ולצאת מביתו. סס. ה. [ד]מעוט הוא שיש פירות בגנ. ריטב"א. ו. דברסייהו נמי לא מליא אלא במלא שגר היונה. רשב"א. ז. בלא תירוצא דאביי היכא ניחא ליה רישא דברייתא אסיפא. סס. ח. דכיון שיש להם מקום לנוח בו אזלי טפי. רבנו יונה.

רבינו גרשום

אתו אומני. שהיו מקיזין והיו רגילין אנשים הרוצין להקיז באין שם להקיז ואגב שמתקבצין שם עורבים מחמת הדם עולין ומפסידין פירות האילנות: אפיקו לי קורקור מהכא. כלומר הוציאו עורבים הללו שקורין קורקור ומנקרין באילנות כלומר הוציאו האומנין משם ויכלו העורבין ולא יפסידו האילנות: והא אחזיקו להו. האומנין שרגילין להקיז תחת האילנות: לא איתמר עלה. היכא אמרי' אין חזקה לנזיקין בקוטרא שאם היה חלון פתוחה לביתו של חבירו והיה עולה עשן ומזיק לו ודאי אין חזקה לנזיקין דהאי נזקא גופא מחמת העשן הוא וכן הכי נמי אם היה בית הכסא סמוך לביתו של חבירו והסרחון הולך אין חזקה משום אגינות גופא אבל שאר היזיקות אם החזיק יש חזקה: דמו לי. האי דמא: פיבקא מן העיר ג' אמה. כדי שלא יאכלו היונים דרעוני גינת ערך יכן נמי צריך להעמיד בתוך שלו ח) שהיא לו ג' אמה לכל רוח שלא יאכלו דרעוני חבירו: כמלא שגר היונה. כמו שיכולה היונה לפרוח בבת אחת: ואם לקחו. שנים מאחד והגיע לחלק אחד מקום השובך ולשני מקום הפנוי ואפ"ר אין בין שובך לגינת זה אלא הרחקת בית רובע הרי הוא השובך בחזקתו [שלא] להרחיק יותר הואיל ומתחלה היה השובך והגינה של א': נשבין. מצודות: אלא אם כן הרחיק הנשבין מן היישוב ל' ריס. דאתו יוני הישוב ונכנסין לתוך הנשבין ותפיס להו אלמא דשייכי טפי מן ג' אמה והיכי קתני דבנ' אמה סגי: רב יוסף אמר. הא דתני בישוב אפי' ק' מיל לא יפרוס ט) אפי' יהא ק' מיל לעיר משום דקאזלן יוני של עיר מכרם לכרם ואתו התם. והא דקתני אא"כ הרחיק ל' ריס דליכא ישוב כרמים בינתים. ורבא אמר בישוב שובכין דבהני ק'

עין משפט נר מצוה

סא א ב ג ד מיי' פי"ח מהל' שכנים הל' ד' ה' ממג עמין פפ טוש"ע מ"מ סי' קנה סעיף ה' לע:

סב ה מיי' שם הל' ה טוש"ע שם סעיף לע:

סג ו ז מיי' פי"ג מהל' גזילה הל' ט' סמג עשין עג טוש"ע מ"מ סי' קנה סעיף כד:

סד ח ט י כ ל מיי' שם הל' ח סמג שם טור מ"מ סי' שם:

סה מ נ טוש"ע מ"מ סי' קנה סעיף כד:

מוסף רש"י

אין חזקה לנזקין. כלומר היכי דמזיק לחבירו אין יכול לטענון לקוחה היא בידי שהרי החזקתי בה ג' שנים בחפיצת בורות שיחין ומערות, דכי האי גונא לא הוי מאוקמי דמלי טענין אידך משום דלא אחזקה כדמחזקי אינשי לא משמתי לממות (רשב"ם לקמן נ:). מרחיקין את השובך מן העיר. שלא יפסידו תבואה ופירות שבגינ העיר (ב"ק פג.). אין פורסין נשבין. מכמורת (כתובות קג:) פתוס. שלא יאכלו בהן יוני בני היטוש (ב"ק עט:). וכרסייהו בחמשים אמתא אמה. כמה שהן מלקטות ומנקרות בקרקע מגאין בחמשים אמה, הלכך לגבי אכילת תבואה עיל אין לאחוז ביותר (ב"ק פג.). בישוב כרמים. שהוקן מכרם לכרם עד למרחוק (שם). איבעית אימא דידיה. שאותן שוכנין שלו, ומשום יוני שוכנין שלא יאכלו בפחין אין לאוש דשלו הן, אבל יש לאוש ליוני היטוש שבאלין דבר השוכנין למרחוק (שם). הבא משום ירושה. שאותה אכלנים שני מזקה מכח ירושה אבי שהיה מוחזק בה ביום מותו, אינו צריך טענה. לעבר היקף בא ליד אביו, דאין אדם בקי בקרקעות אביו היקף בשו לידו, ומיהו ראיה בעדים בעי, שיראו את אביו שהחזיק בה יום אחד (לקמן מא.). לקח חצר ובה זיזין וגזוזטראות. הטלגות לגשות הרבים, הרי זו בחזקתה. דטענינן לוקח ואומרים אימר כונס לתוך שלו היה, אבל המוכרה לו שהולא זחזיק הוא היה צריך להביא עדים שנכנס לתוך שלו או שיטענו שני מזקה הבחזקתי וכנסתי לתוך שלי, דהוא לה מזקה שיש עמה טענה, אבל לוקח לא צריך למיטען מידי, אלא כך לקחתיה ואין צריך לטענון היקף הולא המוכר את הזיזין ובמתן לה"ר, דטענינן ליוכ וטוענין לוקח (לקמן ס.).

רבינו גרשום (המשך)

מיל איבא ישוב שובכין מש"ה לא יפרוס דהא אזלי יוני העיר משובך לשובך בעין שעושין היונים שאלו באין בשביל אלו: ותיפוק ליה משום יוני שובכין גופן. הללו אין פורסין: איבעית אימא. דהנהו שובכין שלהן ומש"ה לא יפרוס משום יוני העיר שבאין דרך שובכין הללו אבל משום יוני שובכין ליכא למיחש הואיל ושלו הן: ואם לקחו. שקנה (חצר מן) השובך אפי' בית רובע הרי הוא בחזקתו ולא צריך נ' אמה לכל רוח: זאת אומרת. דקתני ה"ז בחזקתו דטוענין ליורש לללוקח שאם אמר אדם לחבירו שדה זו גזלת ממני ג) והלה אמר אני קניתיה ממך ושני חזקה אכלתיה אין זו ראיה אבל אם אמר אבא הניחה לי כלומר יורש הבא מחמת ירושה א"צ טענה שכשאמר אבא הניחה לי א"צ לו יותר לטענון שלא יכול הלה לחזור ולומר לו הראני שטר מכירה שקנאה אביך ודאי א"צ לטענון לו יותר דב"ד טוענין בשבילו ויאמרו שמא אבד שטרו ואי אתה יכול להוציאה מתחת ידו וכן ה"נ לוקח שאם אמר ד) לקחתיה וכבר החזקתי בה שני

אתו אומני ויתבי תותייהו. בקרקע שלהן היו יושבין ולא בקרקע של רב יוסף א מדפיקין בתר הכי והא גרמת הוא: **והא** אחזיקו להו. פי' ר"י ב"ר מרדכי כיון שלא נא להחזיק בקרקע של חבירו ולומר שלו הוא אלא לתשמיש בעלמא שנהנה ממנה ב מועלת חזקה שלא בטענה ג דמסתמא לא היו אומרים שמכר להם רב יוסף תשמיש זה והוו כי הנהו דלעיל (דף ו.) דאחזוק לזורדי דמועלת חזקה שלא בטענה דמדלא מיחה ג' שנים מחל לו ואין נראה דאם לא הקנה לו כי אחזיק לזורדי אמאי אחזיק לכשורי אלא על כרחך התם שטוען שהקנה לו ולהכי אחזיק לכשורי דאין אדם עושה קנין למאלה (מ): **אין** חזקה לנזקין. אומר ר"ת דאפי' הקנה (ו) יכול לחזור בו דקנין בטעות הוא דסבור היה שיכול לקבל ועכשיו אין יכול לקבל ד ואין נראה דמדקאמר אין חזקה לנזקין אינה נראה לומיד הא דאיכא יש כדדייקינן בחזקת הבתים (לקמן דף מט.): גבי הא דתנן ולא ה (לאשה חזקה בנכסי בעלה):

בקוטרא. נראה לר"י דדוקא בקוטרא לכבשן שהוא גדול ומזיק ביותר אין חזקה כדאמר במרובה (ב"ק דף פב.): אין עושין כבשונות ביישובים מ"מ משום קוטרא ודוקא נמי בית הכסא שלהן (ז) שהיה למעלה מן הקרקע והיה מסריח ביותר אבל בשלנו שהוא מכוסה יש חזקה: **לדידי דאנינא דעתא.** פי' שהיה איסטנים כדאמרינן בערבי פסחים (פסחים דף קיג: וש"ס) שלשה מיילס אין מחיים הרחמנים והתחנים ואנייני הדעת אמר רב יוסף וכולהו איתנהו בי:

בקוטרא ובית הכסא דמו. והא דקאמר אפיקו קורקור מהכא משמע דמשום עורבים היה אומר ולאי אם לא היו עורבים היה סובל אף על גב דאיכא דעתיה לאי נמי העורבים היו אוכלים הדם ופורחים ומקנחים בפירות:

מרחיקין השובך מן העיר חמשים אמה. מפני התבואה הנשטחת בגגות העיר כדי לייבש אבל לתבואה שבשדות ליכא למיחש בקרוב לעיר לפי שהשדות רחוקין מן העיר אלף אמה כדתנן (ערכין דף לג.): אין עושין מגרש שדה ולא שדה מגרש: **ולא** יעשה שובך תוך שלו. ברחוק מן העיר בין השדות ואלטריך למיתני תרוייהו דאי תנא ריבא להרחיק מן העיר התם דוקא מרחיק מפני שבתואות העיר מגולות הן בחלר הן בגג אבל תבואה המזרעת בשדה ומכוסה אין לריך להרחיק ואי תנא סיפא משום דבשדות שכיחא תבואה אבל בעיר דלא שכיח כולי האי ה אימא לא: **בית** ארבעת כורין כמלא שגר היונה. ור' יהודה ורבנן לא פליגי בשגר היונה כמה הוי דמודו רבנן דבית ארבעה כורין הוי שגר היונה אלא דבנן סברי כיון דבחמשים אמה מליא כריסייהו דלאמרינן בגמ' תו לא מזקי טפי ור' יהודה סבר דכמלא שגר מזקי ו: **אלא** אם כן הרחיק שלשים רים. היינו בחזקתו דטוענין ליורש לללוקח שאם אמר אדם לחבירו שדה זו גזלת ממני ג) והלה אמר אני קניתיה ממך ושני חזקה אכלתיה אין זו ראיה אבל אם אמר אבא הניחה לי כלומר יורש הבא מחמת ירושה א"צ טענה שכשאמר אבא הניחה לי א"צ לו יותר לטענון שלא יכול הלה לחזור ולומר לו הראני שטר מכירה שקנאה אביך ודאי א"צ לטענון לו יותר דב"ד טוענין בשבילו ויאמרו שמא אבד שטרו ואי אתה יכול להוציאה מתחת ידו וכן ה"נ לוקח שאם אמר ד) לקחתיה וכבר החזקתי בה שני

אתו אומני ויתבי תותייהו ואתו עורבי אכלי דמא וסלקו (א) אבי תאלי ומפסדי תמרי אמר להו רב יוסף א אפיקו לי קורקור מהכא א"ל אביי והא גרמא הוא א"ל הכי אמר רב טובי בר מתנה זאת אומרת גרמא בניזקין אסור והא אחזיק [להו] (ב) הא אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה ב אין חזקה לנזקין ולאו איתמר עלה (ג) רב מרי אמר ג בקוטרא ורב זביד אמר ד בבית הכסא אמר ליה הני ה לדידי דאנינא דעתאי כי קוטרא ובית הכסא דמו לי: **מתני'** (ו) מרחיקין את השובך מן העיר חמשים אמה ולא יעשה אדם שובך בתוך שלו אלא אם כן יש לו חמשים אמה לכל רוח רבי יהודה אומר בית ארבעת כורין מלא שגר היונה ו ואם לקחו אפילו בית רובע הרי הוא בחזקתו: **גמ'** חמשים אמה ותו לא ורמינהי (ז) ח אין פורסין נשבין ליונים אלא אם כן היה רחוק מן הישוב שלשים רים (ט) אמר אביי מישט שייטי טובא וכרסייהו בחמשים אמתא מליא (י) ומישט שלשים רים ותו לא והתניא (כ) ובישוב אפילו מאה מיל לא יפרוס רב יוסף אמר ל בישוב כרמים (מ) רבא אמר ב בישוב שובכין ותיפוק ליה משום שובכין גופייהו נ איבעית אימא דידיה ואיבעית אימא דבנעני ואיבעית אימא דהפקר: רבי יהודה אומר בית ארבעת כורין וכו': אמר רב פפא ואיתימא רב זביד ב זאת אומרת (ס) טוענין ללוקח וטוענין ליורש (ע) יורש תנינא (פ) הבא משום ירושה אינו צריך טענה לוקח איצטריכא ליה לוקח נמי תנינא (צ) לקח חצר ובה זיזין וגזוזטראות הרי (ק) זה בחזקתה (ר) צריכא דאי אשמעינן התם גבי רשות הרבים (ש) דאימור כונס לתוך שלו הוא אי נמי אחולי אחול בני רשות הרבים גביה אבל הכא לא ואי אשמעינן הכא דכיון דיחיד הוא אימא פיוסיה פייסיה (ת) אי נמי אחולי אחיל גביה אבל רבים מאן פייס ומאן שביק אימא לא צריכא: הרי הוא בחזקתו: והא אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה אין חזקה לנזקין רב מרי אמר בקוטרא רב זביד אמר בבית הכסא:

מתני'

ד' מיל דהמיל (ל) ז' ריס ומחצה ופעמים שהגמרא נותן שיעור בריסין ופעמים במילין ופעמים בפרסה: **והתניא** ביישוב אפילו מאה מיל (מ). תימה דמאי ס"ד דהוי פי' ובישוב אי קרי העיר ישוב א"כ אפילו מאה מיל לא אפילו אלף מיל לא יותר א"כ בשום מקום לא יפרוס אפילו במדבר ורחוק לאין סוף מן העיר ואפילו אם נאמר דמאה מיל דוקא מכל מקום היאך יפרס את הבריאתא מ) ד הכי תניא בתוספתא דמרובה אין פורסין נשבין ליונים אלא א"כ הרחיק מן הישוב שלשים רים בד"א במדבר אבל בישוב אפי' מאה מיל לא יפרוס אם כן מאי קשיא ליה ואומר ריגב"א דודאי ס"ד דאיירי בישוב ז' ריס ותו לא אפי' בישוב ז' ריס והא מוכח דבישוב ז' ריס שייטי טובא ואין זה אלא משום אהילה אלמא דלא מליא כריסייהו בחמשים אמה ומשני דלא איירי בישוב ז' ריס אלא בישוב שובכין וישוב כרמים ח וקרי מדבר היכא דליכא שובכים וכרמים: **יורש** תנינא. וס"ד המקשה דמתני' אשמעינן ביורש וה"ה בלוקח ומיהו רב זביד דנקט נמי יורש אמתני' דהכא לא אשמעינן מינה יורש מדאיצטריך מתני' דלקמן: **וצריכי.** וא"ת ביורש נמי ליתני תרתי וי"ל דאשמעינן בלוקח וה"ה ביורש: **אחולי** אחילו גביה. פי' ז' טובי העיר במעמד אנשי העיר שהרשות בידם כדאמר פרק בתרא דמגילה (דף כו.) וכיון דליכא לכל חד בדרך אלא פורתא מחלי טפי מיחיל:

חזקה אם טוען הלה ואמר הראה השטר א"צ ללוקח לטענון יותר שב"ד טוענין בשבילו שמא אבד השטר הכי נמי בשחלקו הרחיק הוא בחזקתו וא"צ להרחיק יותר: הא נמי תנינא. באידך פירקין בחזקת הבתים אין מוציאין זיזין וגזוזטראות לרה"ר לקח חצר ובה זיזין וגזוזטראות הרי הן בחזקתן: משום דכונס בתוך שלו היה אי נמי אחולי אחיל גביה בני רה"ר. אבל גבי שובך לא אמרי' הרי הוא בחזקתו משום דיחיד לא מחיל ליה שיכנסו יונים לתוך שדה שלו ולא אמרי' (דלא) הרי הוא בחזקתו קמ"ל דאפ"ה הרי הוא בחזקתו: אבל רבים מאן פייס ומאן שביק. דלא מצי למיתן ממון לכל העולם צריכא דאפ"ה הכא הרי הוא בחזקתו: אין חזקה לנזיקין. ואמאי הרי הוא בחזקתו הא מזיק לשדות דאחריני: רב מרי אמר. היכא דאיכא ל' ריס דליכא ישוב כרמים בינתים. ורבא אמר בישוב שובכין דבהני ק'

א) ל"ל אם יש לו ג' אמה וכו'. ב) ל"ל לא יפרוס מיירי דבהני ק' מיל איכא ישוב כרמים משום דקאזלן וכו'. ג) נראה דע"ל דבר ושני חזקה אלכתיה וכבר החזקתי מפלוגיה וכבר החזקתי בה. ד) נראה דל"ל שאם אמר לקחתיה מפלוגיה וכבר החזקתי בה.